

Sreten Perović

Obročka

*"Aux morts de la Commune
21-28 mai 1871"*

S tiste strani, od koder prinaša glas legende,
prihajam. V okljukih od požarov in trnja
se zgodovina z nasmehom mehko budi.

Od tam

skoz prah zemlje in prah ljudi

kipijo iskre od roke do oči,

do govorjenja.

Vsaka črka, ki se od srca odkrade,
v svarilo zaplameni.

Pokopališče nade

raste do sna, do klica, do odrešenja.

Tu v breztelesnem krogu sedijo leta,

da ne pogasnejo ognji – bivajo straže, nič več žive.

V zidu, v kamnu, tovarišu, ki je že davno brez poleta,

iščejo sporočilo skupini povorke neukrotljive.

Hvala zgodovini, tako današnji kot davni.

K bajki se vračam:

ob pozni polnoči, v urah, polnih vrenja,

med tem, ko se na Pigallu v svetilkah kopljejo gola telesa,

temnopolti pa svoje temne legende plača,

prebiram na zidu skeleča opozorjenja.

Dva obročka na dlani zidu sred bršlina:

poljubi ta lačni kamen,

urni objem razgani!

Ponovno mi na uho udarja zgodovina

in ritem daljnih bitk naznani.

Privid

Gledam v reko:
voda liže vrelo kamenje in se dimi.
Po spodjedenemrodu in oblakih
spremlja senco golega kopalca žvižg.
Neresnična podoba se podvaja korake
pa v gostem soncu nosijo temni zvoki.

Rad bi spoznal ta obraz preden zamre
v koncentričnih krogih. A reka
zaobide poldne in zavije za gričem.

Rekvijem

Tam
za sedmimi gorami
okoli mojega in tvojega gradu
plamenita koprivovec in divji granatovec.

Vzpnem se na obale starodavnega gumna
in vdihnem daljavo:
ni je v koraku ptice
ni je v pepelu orumenelega očesa.

Vtikam prste v tuje opravilo:
preteklost se preznojeva.
Tam z leve
spod prve gore
se izteka pot ki so jo prešli predniki
prav do koreninja svetišča
do zelenike.
In tam so se za vedno uspavali.

Okrog mojega gradu rastejo koprivovci in divji granatovec.
Tudi stene plamenijo v volkove
robidnice nizajo molitve.
Sonce razseva zemlji razpoke po čelu
in ptice se napajajo z deževnico kot kače.

Gledam z roba starodavnega gumna:
zgodovina slači kožuh
preide malenkost v času ko se ribe drstijo
in stopa v mesto temna od smodnika in gladu.

Maham ji
pospremljam jo v zakladnice in molim
za njen sen.

Moje oko išče glasbo ptic in rastlinja.
V gradu okoli ognjišča rastejo pripovedke.

Daljna noč v polju

Na lahko izhaja iz mene glas prerokov:
vetru za vrat mrliča, vse po vrsti –
v daljo, v daljo potem.
Rahlo se bojim glasu, ki grize
modre ure mojega samovanja.
Sneg me hrabri s smehom. Ne sanjam.
Potem pa tudi on umolkne in veter
me vrže oblaku pod ramo.

Vstanem in s korakom prebudim oznojeni kamen.
Vse je v svoji poklicanosti obtičalo v večnosti.
Pa obstanem:
vonjavi val rine plimo name
(o, hribi,
kako naj iztaknem meč iz pasu?)
Tudi noč prihaja, krotka kot bodalo,
ki vlačí na rezilih kri vekov.

Potem pa
na lahko vame prihaja glas prerokov:
spuščam se na kolena in ljubkovalno preklinjam Boga.
Na ustne prinašam materino kletev.

Ladja je,
noč pa plove postrani
in valovi se prehitevajo v mojih laseh.

Daljna noč v polju, v prazgodovini čutov
se pod volčje postne ponjave
nastanja v vidu,
moji nohti pa počasi k preroku na zidu
segajo in prižigajo ognje bleščave.

Vse molči –
med prsti ne slišim tišine.

Molitev

Moja mati pozabljena v mesečini
povprašuje sanje
o srečanju s tabo.
Ne odpira srebrnih skrinj
da se ne prenegli
da ne zavda otrokom
ki so z utrujenimi očmi
zapluli v sen.

Stoji
s prekrižanimi rokami
in prosi noč da je ne izda.
Ko pa v listu livade zagleda
svojo prispelo zamenjavo
skrušeno poje misel
ki je nihče do kraja
ne bo razumel.

Ona ve da njene besede ne gredo v veter
in da je nekdo ki je pripravil povoje
za njene globoke rane.
Razgrnem valove
vstanem
in se ji približujem
ona pa občuti samo ogromno goro
s katere se ptice nikoli ne odselijo.
Prebiram skromno molitev:
Prehranila sem ti sinove in udomila hčere
čas je da grem čez potok
in pridem k tebi.

Rahlo me skrbi da je moja senca
za vedno ne prebudi.
Tako pozabljena v mesečini
ostaja v polju
sama
in sprehaja svoje polbesede
od zvezde do zvezde.

Pastirska pesem

Mrtva si kot moje seme posejano v veter
ki mu nismo vedeli razvozlati porekla.
Mrtva si
za rosne kaplje na trudnem jesenskem soncu
ko se sramežljivo umika po pozabljenih poteh.
Kako pa da te zdaj srečujem v vsakem oblaku
da te v gosti lokvi poljubljam?
Kako, da se približujem neobstoječemu glasu
med nočnim vračanjem na svoj dom
ki na videz obstaja?
Kako da me ta mirna svetlost na poti obseva?
Izmislil sem si veliko zgodb
ki bi ti jih lahko povedal
v prostem mimohodu.

Tvoja duša bi se razprla kot zreli kostanj
med padom z veje na tla.
Tedaj bi se na novo odrekla želja
steze da se ne stisne v vznožja
kjer spi veliki sef.

Mrtva si kot moje seme posejano v veter
ki mu nismo znali razvozlati porekla.
Naši otroci stopajo v zlate gajde
v spokojna sozvezdja
nikoli ozebli
nikoli niso izlili jeze na svoje obraze
nikoli staršem sedli v plameneča naročja.

Imel sem jezera in vrt kakor tudi veliko drugih bitij
Mesto v katerem je raslo mišičasto cvetje
imela si svoje dolgo plodno molčanje

imeli smo obvezne grehe in neobvezne joke
imeli smo nepregledno bogastvo zraka
v rokah in nebu.
Kaj zdaj ko reka premočno naplavlja naše spominjanje
na travnati breg na utrdbi zgodovine
na selitev mesta?

Mrtvo sanjaj o zlatih bajkah
moji ne preveč grobi roki razkošnem poletju
na otočju potajenem
pod živim zvokom spominov.

Obramba

Ubil sem ptico
in zdaj ji pojem pesem
da jo povsem uspavam.

Ona še sliši moje besede
ki prihajajo od daleč
zapušča krila med krvjo
in soncem
in na skrivaj gleda v topol
ki se v slani dim
vrašča.

Ubil sem ptico.
Glej
to je novo rojstvo.
Poslušava iste glasove
ki prihajajo iz globine
kot obramba in opogumljenje.

Vonjam vinograde

O materi pa
ne morem ničesar reči.
V naročju mi je prinašala mleko
in na mah nemo prerasla v kamen
medtem ko me je veter odvlačil izza hriba.

Potem je padla povsem med pelin
ter prisegla pri krvi in Bogu:
ničesar pod nebom kar bi jo raztopilo.
Vem:
nadaljevala je z govorom ob reki
in ni našla ramena za svojo bol
pa je tako zaspala nepremagana za vedno.

O njej zdaj ne morem reči ničesar.
Postopam po zemlji in vonjam vinograde.
Oslepel po malem prožim roke reki:
nič! Stopila se je v solze.
Reče veter.

Prizor

Slava tebi
plodna svetilka na gladini
gorjupega morja.
Čas pride v rezkih verigah
da prebode življenje
in ga vrne pajčevini.

Slava tebi
ki si pognal grmovje
in prerastel v marmor.
Noč drgeta znad tvojih zmrzlih rok
z zvezdami ki se dajejo med sabo
in med prehajanjem ugašajo.

Slava tebi poldne gotike
za vse molitve
ki nam niso prišle na usta.
Skrivnost pa se niti za kanec ne spremeni
od celice mladega sonca
do okostenele plime.

Slava.
Slava tebi
bič na planji.

Naokoli
se svetlikajo kosti
in gonjači nosijo svoje breme groze.

Requiem secundum

Bil je in izginil
pobegnil je od vseh nas
daleč.
Zdaj se od tam nasmiha kakor enoletna rastlina.
Osvetljuje stezo ne odmika se vetru
ne dežju ne pršavici
smrti se ne boji.
Četudi ujameš njegovo podobo
med mestnimi drevoredi
v kakem kotu na listju
se ne uštej ne dotikaj se ga
pod tvojimi prsti se bo spremenil v pepel.
Ustne bodo ostale prazne in tvoja beseda
ga ne bo dosegla.
Niti njegovega groba ne išči. On je daleč
v napokli votlini.
Od tam se nasmiha kot enoletna rastlina.

Prevedel Andrej Arko

Sreten Perović (1932) je pesnik ter gledališki in književni kritik. Je avtor štirinajstih pesniških zbirk, nekaj knjig literarne in gledališke kritike in estetike, petnajstih prevodov in prepesnitev makedonskih pesnikov, dveh dram in nekaj antologij črnogorske poezije. Končal je študij jugoslovanske in svetovne književnosti na beograjski filozofski fakulteti. Po diplomi se je vrnil v Črno goro in urednikoval pri Pobjedi. Bil je eden od urednikov antologije črnogorske književnosti pri priznani zbirki *Luča*. Od leta 1981 do ukinitve Leksikografskega zavoda Črne gore (deset let pozneje) je bil direktor te mlade znanstvene institucije. Za svoje delo je dobil mnogo pomembnih priznanj, med njimi tudi dve trinaestojulski nagradi.